

Kriminaalmenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seadus (kohtumenetluse optimeerimine ja kohtulahendite avalikkus)

§ 1. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Kriminaalmenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 10 täiendatakse lõikega 11 järgmises sõnastuses:

„(11) Kohtumääruse peale, millega kohus jätab rahuldamata taotluse tõlgi kaasamiseks või dokumentide tõlkimiseks, võib tõlgi kaasamist või tõlget taotlenud isik esitada määruskaebuse. Ringkonnakohtu määrus määruskaebuse lahendamisel ei ole vaidlustatav.“;

2) paragrahvi 12 lõikest 2 jäetakse välja sõna „põhistatud“ ning sama lõiget täiendatakse teise ja kolmanda lausega järgmises sõnastuses:

„ Määrus, millega kohus piirab kohtuistungil avalikkust, on vaidlustatav määruskaebuse korras. Ringkonnakohtu määrus määruskaebuse lahendamisel ei ole vaidlustatav.“;

3) paragrahvi 12 lõiget 3 täiendatakse pärast tekstiosa „jälgida uurimisasutuse“ tekstiosaga „ ja prokuratuuri“;

4) paragrahvi 12 lõikest 4¹ jäetakse välja sõna „põhistatud“;

5) paragrahvi 12 täiendatakse lõikega 4³ järgmises sõnastuses:

„(4³) Kui kohus teeb määruse, millega isikut kohustatakse saladust hoidma, ilma kirjalike põhjendusteta, tuleb poole taotlusel kirjalike põhjendustega määrus koostada 48 tunni jooksul määruse tegemisest.“;

6) paragrahvi 12 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

„(6) Isik, keda kohustatakse vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 4¹ saladust hoidma, võib kohtumääruse peale esitada määruskaebuse.“;

7) seadustikku täiendatakse §-ga 14¹ järgmises sõnastuses:

„§ 14¹. Kohtuistungite pidamine videosilla vahendusel

(1) Kohus võib kõikides kohtuastmetes kohtuistungeid pidada, sealhulgas kõikide eeluurimiskohtuniku ja täitmiskohtuniku pädevusse kuuluvate küsimuste lahendamiseks, videosilla vahendusel, kui see ei ole vastuolus avalike huvidega ning kahtlustatava ja süüdistatava kaitseõigus on tagatud.

(2) Kohtuistungil pidamine videosilla vahendusel käesoleva seadustiku tähenduses on olukord, kus kohtunik või kohtuistungil osaleja ei viibi füüsiliselt kohtusaalis, vaid suhtleb teiste istungil osalejatega mõlemas suunas reaalajas pilti ja heli edastava tehnilise lahenduse abil.

(3) Kohus võib menetlusosalist või muud isikut kohustada kohtuistungil osalema videosilla vahendusel, kui see võimaldaks vältida viivitust kohtumenetluses ja täidetud on käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimused.

(4) Süüdistatavat võib kohus üldmenetluses kohtuistungil videosilla vahendusel osalema kohustada üksnes juhul, kui sellela tekiks oht, et kriminaalasjas lõpplahendit mõistliku aja jooksul teha ei ole võimalik, täidetud on käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimused ja süüdistataval on või talle tagatakse vajaliku tehnilise lahenduse kasutamise võimalus.

(5) Kui kohus peab kohtuistungil videosilla vahendusel, tuleb kohtumajas menetlusosalistele tagada võimalus kohtuistungil osalemiseks ja mõistlikule arvule pealtvaatajatele võimalus istungi jälgimiseks. Kinnipidamisasutuses viibivale menetlusosalisele võib istungil osalemiseks vajaliku tehnilise võimaluse luua kinnipidamisasutuses.

(6) Kohus võib kohtuistungil korra tagamiseks katkestada korrariikkuja seadmest heli või pildi edastamise või katkestada videoühenduse korrariikkujaga. Kui kohus korrariikumise tõttu isikuga videoühenduse katkestab, loetakse see isik istungisaalist eemaldatuks käesoleva seadustiku § 267 lõike 1 punkti 1 tähenduses.“;

**8) paragrahvi 15 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„§ 15. Tõendite uurimise vahetus“;**

9) paragrahvi 15¹ tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõigetega 2–4 järgmises sõnastuses:

„(2) Kohtumenetluse pool esitab taotlused ja vastuväited seoses menetlusrikkumistega kohtule esimesel võimalusel. Kohus lahendab esitatud taotlused ja vastuväited määrusega.

(3) Kui pool ei esita vastuväidet, ehkki tal vastuväite esitamiseks võimalus oli ja pool teadis või pidi menetlusviga teadma, ei saa ta vastuväidet hiljem esitada ega sellele tugineda kohtulahendi peale edasi kaevates.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatu ei piira tuginemist käesoleva seadustiku § 339 lõikes 1 sätestatud kriminaalmenetlusõiguse olulistele rikkumistele.“;

10) paragrahvi 19 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Ringkonnakohtu arutab vähemalt kolmest ringkonnakohtunikust koosnevas kohtukoosseisus:

1) kriminaalasja apellatsioonikorra;

2) määruskaebusi kriminaalmenetluse lõpetamise või sellest keeldumise määruste peale;

3) määruskaebusi käesoleva seadustiku § 126¹⁶ lõikes 1, § 189 lõikes 3, § 390 lõikes 4, §-s 402 ja § 403⁹ lõikes 1 nimetatud kohtulahendite peale;

4) süüteomenetluses tekitatud kahju hüvitamise seaduse § 17 lõikes 3 ning § 19 lõigetes 1 ja 3 nimetatud kohtulahendite peale.

(2) Ringkonnakohtu esimees võib ringkonnakohtu kollegiaalsesse koosseisu kaasata sama kohturingkonna maakohtu kohtuniku tema nõusolekul.

(3) Ringkonnakohtunik ainuisikuliselt:

1) toimetab eelmenetlust kõigis kriminaalajades;

2) vaatab läbi käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2–4 nimetamata määruskaebusi ja käesoleva seadustiku §-s 208 nimetatud kaebusi.

(4) Korraldava määruse, mille peale ei saa seaduse kohaselt edasi kaevata, võib kõigis kriminaalasjades kogu menetluse vältel teha ringkonnakohtunik ainuisikuliselt.“;

11) paragrahvi 38¹ täiendatakse lõikega 5¹ järgmises sõnastuses:

„(5¹) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 4 või 5 nimetatud riigilõivuvaba tsiviilhagi või avalikõiguslik nõudeavaldus jäeti kriminaalmenetluses läbi vaatamata, võib kannatanu sama hagi või avalduse esitada riigilõivuvabalt tsiviil- või halduskohtumenetluses.“;

12) paragrahvi 41 lõike 3 teist lauset täiendatakse pärast tekstiosa „võib kohus“ tekstiosaga „prokuratuuri taotlusel või“;

13) paragrahvi 44¹ lõiked 2–4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohtumenetluses võib kohus otsustada asenduskaitjsja määramise, kui valitud või määratud kaitjsja ei saa ilmuda kohtuistungile üldmenetluse asjas, milles ta on võtnud endale kaitsekohustuse, või ei saa ebamõistlikult pika aja jooksul oma kohustusi efektiivselt täita ja ta ei ole nimetanud endale asenduskaitjsjat. Asenduskaitjsja määramise peale saab süüdistatav või kaitjsja esitada määruskaebuse. Määruskaebuse lahendamisel tehtud ringkonnakohtu määrus ei ole vaidlustatav.“

(3) Kui kohus määrab kohtumenetluses asenduskaitjsja, peab Eesti Advokatuur nimetama kaitjsja ühe kuu jooksul arvates kohtumääruse tegemisest. Nimetatud asenduskaitjsjal on kohustus osaleda kohtumenetluses hiljemalt kahe kuu möödumisel tema nimetamisest arvates. Kui kohtumääruse koostamisest arvates ühe kuu jooksul selgub, et valitud või määratud kaitjsja saab ise asuda kaitsekohustust täitma, võib kohus asenduskaitjsja määramise tühistada, teatades sellest advokatuurile.

(4) Määratud asenduskaitjsja osaleb kriminaalmenetluses seni, kuni kohus ta kaitsekohustusest vabastab.“;

14) paragrahvi 48 pealkirja täiendatakse pärast tekstiosa „Kaitjsjast loobumine“ tekstiosaga „ ja kaitjsja vahetamine“;

15) paragrahvi 48 tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Kui kaitjsja ja kahtlustatava või süüdistatava vaheline kliendileping lõpeb, tuleb kaitjsjal menetlejale sellest viivitamata teatada ning kahtlustataval või süüdistataval on kohustus menetleja antud tähtajaks menetlejale teatada, kes on uus kaitjsja. Kui kaitjsja vahetamine toob kaasa viivituse menetluses, võib menetleja määrata kaitjsja riigi õigusabi korras, kes osaleb menetluses seni, kuni menetleja ta kaitsekohustusest vabastab.“;

16) paragrahvi 49 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) on samas kriminaalasjas eeluurimiskohtunikuna teinud käesoleva seadustiku §-s 132, 134, 135 või 137 nimetatud kohtumääruse, välja arvatud kriminaalasja arutamisel kokkuleppe- ja käskmenetluses või tegutsemisel eeluurimiskohtunikuna;“;

17) paragrahvi 49 lõiget 1 täiendatakse punktiga 2¹ järgmises sõnastuses:

„2¹) peaks üldkorras arutama kriminaalasja, milles ta on tegutsenud eeluurimiskohtunikuna või teinud kohtulahendi lihtmenetluses;“;

18) paragrahvi 56 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Kui kohus leiab, et kaitsja taandamise taotlus on ilmselgelt põhjendamatu, võib kohus kohtuistungit pidamata teha määruse, millega jätab taotluse rahuldamata.“;

19) paragrahvi 57 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Taandamismenetluse lahendab kohus määrusega.“;

20) paragrahvi 60 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 60. Tõendus, üldtuntus ja omaksvõtt“;

21) paragrahvi 60 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „või üldtuntuks“ tekstiosaga „või omaks võetuks“;

22) paragrahvi 60 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Omaksvõtt on vastaspoole faktiväitega selgesõnaline ja tingimusteta nõustumine kohtule adresseeritud kirjalikus avalduses või suuliselt kohtuistungil. Kohus võib tunnistada asjaolu omaks võetuks, kui vabatahtlikku nõustumist sellega on kinnitanud kõik kohtumenetluse pooled, kelle nõue või vastuväide asjaolust sõltub ja kohtul ei ole põhjust kahelda omaks võetud asjaolu tõele vastavuses.“;

23) paragrahvi 69 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Menetleja võib vajaduse korral toimetada isiku kaugülekuulamise.“;

24) paragrahvi 69¹ lõike 2 teisest lausest jäetakse välja sõna „põhistatud“ ning sama lõiget täiendatakse kolmanda lausega järgmises sõnastuses: „Kui kohus teeb määruse, millega jätab deponeerimise taotluse rahuldamata, ilma kirjalike põhjendusteta, tuleb poole taotlusel kirjalike põhjendustega määrus koostada 48 tunni jooksul määruse tegemisest.“

25) paragrahvi 72 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Tervishoiutöötajal ei ole õigust käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 3 alusel keelduda ütluste andmisest selle isiku tervises seisundi kohta, kes väidab, et ei saa tervise tõttu kohtuistungil osaleda.“;

26) paragrahvi 74 lõike 3 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Tunnistaja taotlusel ei märgita ülekuulamisprotokollis tema elu- ja töökohta, õppeasutuse nimetust ega sidevahendite andmeid.“;

27) paragrahvi 90¹ lõige 5 ja lõike 6 kolmas lause ning § 91 lõike 2 teine lause tunnistatakse kehtetuks;

28) paragrahvi 91 lõikest 6 jäetakse välja tekstiosa „, mis võib olla koostatud pealdisena prokuratuuri määrusel“;

29) paragrahvi 91¹ tekst loetakse sama paragrahvi lõikeks 1 ning paragrahvi 91¹ täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Läbiotsimismäärus või -luba hõlmab õigust valdaja tahte vastaselt läbiotsitavasse kohta siseneda ning läbiotsitavas kohas panipaiku avada ja tõkkeid kõrvaldada.“;

30) paragrahvi 102 lõiget 2 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses

„Määrus, millega otsustatakse kahtlustatava või süüdistatava raviasutusse paigutamine, on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

31) paragrahvi 124 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui asitõendina kasutatavat objekti ei ole uurimistoimingu protokollis tõendamiseks vajaliku üksikasjalikkusega kirjeldatud, võib teha asitõendi tunnuste talletamiseks või esiletoomiseks selle vaatluse.“;

32) paragrahvi 126 täiendatakse lõikega 8 järgmises sõnastuses:

„(8) Eeluurimiskohtuniku või kohtu määrus, millega otsustatakse asitõendi suhtes võetavad meetmed, on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

33) paragrahvi 126¹ lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Jälitustoiminguid tehakse vahetult nii käesoleva seadustiku § 126² lõikes 1 nimetatud asutuste kui ka nende hallatavate asutuste ja jälitustoimingute tegemiseks volitatud asutuste, allüksuste ja töötajate poolt või nende vahendusel.“

34) paragrahvi 126¹² lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „kriminaalasja lahendamiseks,“ tekstiosaga „samuti nende saamiseks tehtud jälitustoimingute kohta antud prokuratuuri või kohtu lubasid“;

35) paragrahvi 126¹⁴ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Isikul, keda on käesoleva seadustiku § 126¹³ kohaselt teavitatud, võimaldatakse soovi korral tutvuda tema kohta kogutud andmetega ja jälitustoimingu käigus tehtud foto, filmi, heli- või videosalvestise või muu teabetalletusega. Kahtlustatava kohta jälitustoiminguga kogutud andmeid tutvustatakse hiljemalt kohtueelse menetluse lõpuleviimisel koos kriminaaltoimiku tutvumiseks esitamisega.“;

36) paragrahvi 126¹⁴ täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Prokuratuuri loal võib kuni vastava aluse äralangemiseni jätta tutvustamata andmed, mis ilmselgelt ei ole seotud tõendamiseseme asjaoludega ega ole tarvilikud tõendi usaldusväärsuse hindamiseks, ja:

1) mille tutvustamine võib ebaproportsionaalselt kahjustada teise isiku seadusega tagatud õigusi ja vabadusi;

2) mis sisaldavad riigisaladust või salastatud välisteavet, eelkõige teavet jälitusasutuse meetodite, taktika ja vahendite kohta, või teise isiku seadusega kaitstud saladusi;

3) mille tutvustamine võib seada ohtu jälitusasutuse töötaja, politseiagendi, variisiku, salajasele koostööle kaasatud isiku või jälitustoimingu osalenud muu isiku või nende lähikondsete elu, tervise, au, hea nime või vara;

4) mille tutvustamine võib seada ohtu politseiagendi, variisiku ja salajasele koostööle kaasatud isiku õiguse hoida koostööd saladuses;

5) mida ei ole võimalik eraldada ja esitada selliselt, et neist ei ilmneks andmed, mis on loetletud käesoleva lõike punktides 1–4.“;

- 37)** paragrahvi 128 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:
„(5) Kohtumäärus elukohast lahkumise keelu kohaldamise kohta on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;
- 38)** paragrahvi 131 lõige 3¹ tunnistatakse kehtetuks;
- 39)** paragrahvi 132 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„1) vahistatava isiku nimi ja isikukood, selle puudumisel sünniaeg;“;
- 40)** paragrahvi 132 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:
„(4) Vahistamise või vahistamisest keeldumise määrus on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;
- 41)** paragrahvi 134 lõiget 1 täiendatakse pärast sõna „määrusega“ järgmise tekstiosaga: „, mis on vaidlustatav määruskaebuse korras“
- 42)** paragrahvi 135 lõige 5² tunnistatakse kehtetuks;
- 43)** paragrahvi 135 täiendatakse lõikega 8 järgmises sõnastuses:
„(8) Kohtumäärus, millega lahendatakse taotlus kautsjoni kohaldamiseks, on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;
- 44)** paragrahvi 137 lõige 2¹ ja paragrahvi 137¹ lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;
- 45)** paragrahvi 137¹ täiendatakse lõikega 10 järgmises sõnastuses:
„(10) Kohtumäärus, millega lahendatakse taotlus elektroonilise valve kohaldamiseks, on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;
- 46)** paragrahvi 138¹ lõikes 1 asendatakse tekstiosa „3200 eurot“ tekstiosaga „6400 eurot“;
- 47)** paragrahvi 138¹ täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:
„(6) Trahvimäärus on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;
- 48)** paragrahvi 140 lõige 3¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(3¹) Kui tagaotsitava kohta on tehtud vahistamismäärus või temale mõistetud vangistus on täitmisele pööratud, edastatakse tagaotsitavaks kuulutamise korral järelevalvetoimikule koos tagaotsitavaks kuulutamise määrusega ka vahistamismäärus või täitmisele pööratud vangistuse aluseks olev jõustunud kohtulahend.“;
- 49)** paragrahvi 141 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:
„(4) Määrus, millega otsustati taotlus kahtlustatava või süüdistatava ametist kõrvaldamiseks, on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;
- 50)** paragrahvi 141¹ lõiked 1³ ja 3¹ ning § 141² lg 2¹ tunnistatakse kehtetuks;
- 51)** paragrahvi 141³ täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:
„(4) Ajutise lähenemiskeelu tingimuste muutmise või tühistamise määrus on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

52) paragrahvi 141⁴ täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(12) Kohtumäärus, millega kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud abinõud või keeldutakse selle kohaldamisest, on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

53) paragrahvi 143¹ täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Kohtumääruse peale, millega kohaldatakse kahtlustatava või süüdistatava suhtes käesoleva paragrahvi kohaselt lisapiiranguid, võib kahtlustatav, süüdistatav ja kaitsja esitada määruskaebuse.“;

54) paragrahvi 145 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Määrus on menetleja otsustus, millega lahendatakse taotlus või korraldatakse menetluse edasist käiku. Seaduses sätestatud juhul võib menetleja kriminaalasja lahendada määrusega. Menetleja teeb määrused kirjalikult, kui käesolev seadustik ei sätesta teisiti.

(2) Kohtuistungil võib kohus teha suulisi määruseid, mis protokollitakse.

(3) Määrusest peab nähtuma:

- 1) koostaja ametinimetus ning nimi;
- 2) määruse tegemise kuupäev;
- 3) millises kriminaalasjas on määrus tehtud;
- 4) millises küsimuses on määrus tehtud;
- 5) menetleja otsustuse sisu ja selle menetlusõiguslik alus;
- 6) määruse vaidlustamise kord, kui määrust saab kriminaalasja lõpplahendist eraldi vaidlustada;
- 7) määruse aluseks olevad asjaolud;
- 8) määruse õiguslikud põhjendused.

(4) Kui eeluurimiskohtunik või kohus lahendab määrusega taotlust menetlustoiminguks loa andmiseks, otsustab menetlustoimingu lubatavaks tunnistamist või lahendab kohtuliku eelmenetluse küsimusi, võib määruse teha pealdisena või viitega lahendatavale taotlusele, milles sisalduvad andmed ja põhjendused loetakse määruse osaks, kui määrusest ei tulene teisiti.

(5) Menetleja võib oma määruses käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 7 – 8 nimetatud andmed jätta märkimata, välja arvatud määruses, mis tuleb käesoleva seadustiku kohaselt esitada kohtule menetlustoimingu lubatavaks tunnistamiseks või millega lahendatakse määruskaebust või käesoleva seadustiku § 208 alusel esitatud kaebust. Kui käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud määrus on koostatud käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 7 – 8 nimetatud andmeteta, tuleb määruses selgitada käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud menetlusosalise õigust nõuda nende andmetega määruse vormistamist.

(6) Kui määrusest ei nähtu käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 7 – 8 nimetatud andmed, peab menetleja menetlusosalise ja kohus ka prokuratuuri sellekohase taotluse saamisest 10 päeva või käesolevas seadustikus ette nähtud muu tähtaja jooksul vormistama määruse koos käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 7 – 8 nimetatud andmetega, kui käesolev seadustik ei näe ette teisiti ja kõnealune määrus:

- 1) on kriminaalasja lõpplahendiks;
- 2) on vaidlustatav määruskaebuse korras;
- 3) on vaidlustatav käesoleva seadustiku § 228 kohaselt; või

5) peab sisaldama käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 7 – 8 nimetatud andmeid selleks, et teda oleks võimalik täita.

(7) Määrusele, millega kohustatakse menetlusosalist tasuma Eesti Vabariigile rahasumma sellise nõude alusel, mis ei ole tekkinud riigi ega riigi haldusorgani osalemisest kohtus menetlusosalisena, võib eraldi dokumendis lisada nõude tasumiseks vajalikud andmed.

(8) Käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud nõude täitmiseks vajalike andmete loetelu ja nende vormistamise tehnilised nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(9) Määruse edastamisel isikule, kellel ei ole õigust määrust vaidlustada, võib määruse edastada dokumendina, millest nähtuvad üksnes käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 1 – 5 märgitud andmed. Menetleja määrust tema menetluses olevas kriminaalasjas on kohustatud täitma kõik isikud.“;

55) paragrahvi 153 lõike 1 punktist 1 jäetakse välja tekstiosa „ja koht“;

56) paragrahvi 153 lõike 1 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„3) kriminaalasja number;“;

57) paragrahvi 154 lõike 1 punktist 1 jäetakse välja tekstiosa „ja koht“;

58) paragrahvi 154 lõike 1 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„3) kriminaalasja number;“;

59) paragrahvi 154 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Süüdistusakti põhiosas esitatakse:

- 1) süüdistuse sisu;
- 2) kuriteo kvalifikatsioon karistusseadustiku vastava paragrahvi, lõike ja punkti järgi;
- 3) konfiskeerimise taotlus ja asjaolud, millel see taotlus põhineb.“;

60) paragrahvi 154 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Süüdistusakti lõpposas märgitakse:

- 1) karistust kergendavad ja raskendavad asjaolud;
- 2) andmed selle kohta, kas kannatanu on esitanud käesoleva seadustiku § 38 lõike 5 punktis 2 või 4 nimetatud taotluse või avaldanud punktis 5 nimetatud arvamuse;
- 3) tõendid, mis kinnitavad süüdistuse aluseks olevaid asjaolusid, viidates, millist asjaolu millise tõendiga tõendada soovitakse;
- 4) andmed süüdistatavale tõkendite kohaldamise ja muutmise ning kehtiva tõkendi kohta;
- 5) välisriigi kodanikust süüdistatava korral andmed karistusseadustiku §-s 54 sätestatud lisakaristusena väljasaatmise kohaldamise võimalikkuse kohta;
- 6) andmed varalise karistuse arvutamise aluseks olevate asjaolude kohta;
- 7) andmed narkomaanide sõltuvusravi või seksuaalkurjategijate kompleksravi kohaldamise eelduseks olevate asjaolude kohta;
- 8) andmed järelevalvet vajavate süüdistatava hoolduse või eestkoste all olevate inimeste ja järelevalvet vajava süüdistatava vara kohta;
- 9) andmed asitõendite ja muude kriminaalmenetluses äravõetud objektide kohta;
- 10) andmed kriminaalmenetluse kulude kohta;

- 11) andmekogusse ABIS ja riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantud andmete loetelu;
- 12) andmed kriminaalhooldusametniku määramise kohta.“;

61) paragrahvi 160³ lõige 1¹ tunnistatakse kehtetuks;

62) paragrahvi 160⁴ lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „motiveeritud“;

63) seadustiku 5. peatüki 1. jagu täiendatakse §-ga 160⁵ järgmises sõnastuses:

„§ 160⁵. Menetlusvälise isiku tutvumine kohtutoimikuga

(1) Menetlusväline isik, kellel on selleks õigustatud huvi, võib asja arutanud maakohtu loal pärast kohtumenetluse lõppemist tutvuda kohtutoimikuga. Kohus võib taotlejalt nõuda õigustatud huvi põhistamist.

(2) Kui toimikus olev menetlusdokument või muu teave sisaldab andmeid, mille kohta on seadusega ette nähtud juurdepääsupiirang, võimaldatakse menetlusvälisel isikul dokumendiga tutvuda osas, milles see ei sisalda piiratud juurdepääsuga teavet, või kujul, milles tal ei ole võimalik sellise teabega tutvuda.

(3) Kohtutoimikuga tutvumisest keeldumine otsustatakse määrusega. Toimikuga tutvumise taotluse esitanud isik võib taotluse rahuldamata jätmise peale esitada määruskaebuse.“;

64) paragrahvi 169¹ pealkirjas asendatakse sõna „avaldamine“ sõnaga „avalikustamine“ ning paragrahvi tekstis asendatakse sõna „avaldatakse“ sõnaga „avalikustatakse“, sõnad „kohtu veebilehel“ sõnadega „Riigi Teatajas“ ja sõna „veebilehelt“ sõnadega „Riigi Teatajast“;

65) paragrahvi 175 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Kui kohus on süüdistatavale määranud asenduskaitaja, kellel on kaitsekohustus samaaegselt valitud kaitsjaga, võib kohus määrata, et menetluskulu hulka arvatakse ainult määratud asenduskaitaja tasu ja kulud põhjendatud ja vajalikus ulatuses, kui kohtu hinnangul tingis asenduskaitaja määramise valitud kaitsja või süüdistatava menetlust venitav tegevus.“;

66) paragrahvi 185 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „lahend, kannab“ tekstiosaga „sellele osale vastavas ulatuses, milles kohtuotsus muudeti või tühistati,“;

67) paragrahvi 186 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „lahend, kannab“ tekstiosaga „sellele osale vastavas ulatuses, milles kohtuotsus muudeti või tühistati,“;

68) paragrahvi 195 lõikes 4 asendatakse tekstiosa „mittealustamise teatise“ tekstiosaga „alustamata jätmise teates“;

69) paragrahvi 202 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:„(1) Kui kriminaalmenetluse ese on teise astme kuritegu või esimese astme kuritegu, mille eest seadus näeb ette maksimaalse karistusena kuni kümneaastase vangistuse, ja selles kahtlustatava või süüdistatava isiku süü ei ole suur ning kui kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi, võib prokuratuur kahtlustatava või süüdistatava nõusolekul taotleda, et kohus kriminaalmenetluse lõpetaks.“;;

70) paragrahvi 202 lõike 2 punkti 1 täiendatakse pärast tekstiosa „tekitatud kahju“ tekstiosaga „menetleja määratud ulatuses“;

71) paragrahvi 202 lõiget 3 täiendatakse pärast tekstiosa „punktides 4–5“ tekstiosaga „ja 7“;

72) paragrahvi 204 lõiget 1 täiendatakse punktiga 6 järgmises sõnastuses:
„6) on põhjendatud alus arvata, et Eestis teise astme kuriteo oletatavasti toime pannud isik elab alaliselt välisriigis ja menetluse jätkamine on perspektiivitu või vähest avalikku menetlushuvi arvestades ebaproportsionaalselt ressursimahukas.“;

73) paragrahvi 206 lõige 1¹ tunnistatakse kehtetuks.“;

74) paragrahvi 207 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud kaebuse võib esitada kriminaalmenetluse alustamata jätmise põhjendustega teate, prokuratuuri koostatud kaebuse lahendamise määruse või põhjendustega kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest arvates kümne päeva jooksul.“;

75) paragrahvi 207 lõike 5 tekstist jäetakse välja sõna „põhistatud“;

76) paragrahvi 213 täiendatakse lõikega 6¹ järgmises sõnastuses:
„(6¹) Prokurör võib oma menetluses olevas kriminaalasjas määrusega tühistada oma varasema korralduse või nõude ning parandada vead varem tehtud määruses.“;

77) paragrahvi 216 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(4) Kriminaalasjast võib eraldada kriminaalasja ühe või mitme kuriteo osas, samuti kriminaalasju ühendada, kui see võimaldab menetlust otstarbekamalt toimetada.“;

78) paragrahvi 223 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(3) Kui prokuratuur tunnistab kohtueelse menetluse lõpuleviiduks, esitab ta kriminaaltoimiku ja jälitustoimingutega kogutud andmed tutvumiseks käesoleva seadustiku § 224 järgi. Jälitustoimingutega kogutud andmete tutvustamisel juhindutakse käesoleva seadustiku §-s 126¹⁴ sätestatust.“;

79) paragrahvi 224 pealkirjas asendatakse tekstiosa „kannatanule ja tsiviilkostjale“ tekstiosaga „Kannatanule, tsiviilkostjale ja kolmandale isikule“;

80) paragrahvi 224 lõikes 2 asendatakse tekstiosa „Kannatanule või tsiviilkostjale“ tekstiosaga „Kannatanule, tsiviilkostjale või kolmandale isikule“;

81) paragrahvi 224 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(3) Prokuratuur võib jätta koopia andmata sellisest kriminaalasja juurde võetud materjalist, millest koopia tegemine ei ole võimalik või on tehnoloogiliselt ebaproportsionaalselt keerukas, ajamahukas või kulukas. Materjal, millest koopiat ei tehta, esitatakse kaitsja, kannatanu, tsiviilkostja, kolmanda isiku või käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud juhul kahtlustatava taotlusel talle tutvumiseks.“;

82) paragrahvi 224 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Kriminaalasja juurde võetud andmekandjal olevast teabest ei pea andma koopiat käesoleva seadustiku § 12 lõikes 1 nimetatud põhjustel ning juhul, kui koopia andmisega kaasneks oht teise isiku tervisele või varale. Kui andmekandjast ilma sellise teabeta koopia valmistamine on ebaoproportsionaalselt kulukas või ajamahukas, võib andmekandjast koopia jätta andmata. Andmekandja, millest koopiat ei tehta, esitatakse kaitsja, kannatanu, tsiviilkostja, kolmanda isiku või käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud juhul kahtlustatava taotlusel talle tutvumiseks.“;

83) paragrahvi 224 lõikes 5 asendatakse tekstiosa „Kannatanul ja tsiviilkostjal“ tekstiosaga „Kannatanul, tsiviilkostjal ja kolmandal isikul“;

84) paragrahvi 224 lõikes 6 asendatakse tekstiosa „kannatanule või tsiviilkostjale“ tekstiosaga „kannatanule, tsiviilkostjale või kolmandale isikule“;

85) paragrahvi 226 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Soovides kohtusse ütlusi andma kutsuda isikut, keda ei ole kohtueelses menetluses üle kuulatud, esitab prokuratuur koos süüdistusaktiga teistele kohtumenetluse pooltele kirjaliku kokkuvõtte kohtusse kutsutava isiku ütluste eeldatavast sisust või selle võimatuse korral põhjenduse, miks ütluste eeldatav sisu ei ole teada.“;

86) paragrahvi 227 lõike 3 punkti 4 täiendatakse pärast tekstiosa „muud taotlused“ tekstiosaga „, sealhulgas taotlus tunnistada lubamatuks süüdistusaktis nimetatud tõend“;

87) paragrahvi 227 täiendatakse lõigetega 6 ja 7 järgmises sõnastuses:

„(6) Kui kaitsja soovib kohtus esitada tõendi, mis ei ole kriminaaltoimikus, tuleb kaitsjal samal ajal kaitseaktiga või selle võimatuse korral kohtu määratud tähtajaks esitada teistele kohtumenetluse pooltele tõendi koopia või võimaldada neil asitõendiga tutvuda.

(7) Soovides kohtusse ütlusi andma kutsuda isikut, keda ei ole kohtueelses menetluses üle kuulatud, esitab kaitsja samal ajal kaitseaktiga teistele kohtumenetluse pooltele kirjaliku kokkuvõtte kohtusse kutsutava isiku ütluste eeldatavast sisust või põhjenduse, miks ütluste eeldatav sisu ei ole teada.“;

88) paragrahvi 228 pealkirjas asendatakse sõna „prokuratuuri“ sõnaga „ringkonnaprokuratuuri“;

89) paragrahvi 228 lõiked 1–3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Menetlusosalisel ja menetlusvälisel isikul on õigus enne seda, kui prokuratuur süüdistusakti kohtusse on saatnud, esitada prokuratuurile kaebus uurimisasutuse menetlustoimingu või määruse peale, kui ta leiab, et menetlusnõuete rikkumine menetlustoimingu tegemisel või määruse koostamisel on kaasa toonud tema õiguste rikkumise.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikul on õigus enne süüdistusakti kohtusse saatmist esitada Riigiprokuratuurile kaebus ringkonnaprokuratuuri määruse või menetlustoimingu peale.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud kaebus esitatakse kümne päeva jooksul arvates päevast, mil isik sai teada või pidi teada saada oma õiguste rikkumisest, kaebuse lahendajale vahetult või isiku kaudu, kelle määrus või menetlustoiming vaidlustatakse.“;

90) paragrahvi 228 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Kui käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud kaebuse lahendamise ajaks on prokuratuur süüdistusakti käesoleva seadustiku § 226 kohaselt kohtusse saatnud, edastatakse kaebus lahendamiseks kriminaalasja arutavale kohtule.“;

91) paragrahvi 229 lõike 2 punkti 1 sõnastust täiendatakse tekstiosaga „või jätta kaebuse läbi vaatamata“;

92) paragrahvi 230 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui menetlusosaline soovib kaevata Riigiprokuratuuri määruse või menetlustoimingu peale või kui menetlusosaline ei nõustu Riigiprokuratuuri määrusega, millega lahendati tema kaebus ringkonnaprokuratuuri või uurimisasutuse tegevuse peale, on tal õigus esitada kaebus maakohtu eeluurimiskohtunikule, kelle tööpiirkonnas vaidlustatud määrus või menetlustoiming on tehtud.“;

93) paragrahvi 230 lõiget 2 täiendatakse pärast tekstiosa „vaidlustatavast määrusest“ tekstiosaga „või menetlustoimingust“;

94) paragrahvi 231 lõiget 2 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„ Kui kohus peab vajalikuks, võib ta kaebuse lahendamiseks pidada istungi, kuhu kutsutakse kaebuse esitaja ja prokurör.“;

95) paragrahvi 231 lõike 3 punkti 1 sõnastust täiendatakse tekstiosaga „või jätta kaebuse läbi vaatamata“;

96) paragrahvi 234 lõike 5 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Süüdistatav ja prokuratuur võivad lühimenetluse kohaldamise taotlusest loobuda enne kohtuliku uurimise alustamist.“;

97) paragrahvi 235¹ lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohtuliku eelmenetluse läbiviimisel juhitudakse käesoleva seadustiku paragrahvidest 257²-262, arvestades lühimenetluse erisusi.“;

98) **Seadustikku täiendatakse** paragrahviga 235² järgmises sõnastuses:

„§ 235². **Tsiviilhagi ja avalik-õiguslik nõudeavalduse läbi vaatamata jätmise lühimenetluses**

(1) Tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse võib kohus jätta lühimenetluses läbi vaatamata lisaks käesoleva seadustiku § 296² lõikes 1 nimetatud alustele ka põhjusel, et see oma mahukuse või keerukuse tõttu takistaks kriminaalasja kiiret lahendamist, kui kohtu hinnangul on kannatanu võimeline enda huviseid kaitsma muus menetluses.

(2) Tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmise ei välista sama nõude esitamist tsiviilkohtumenetluse või halduskohtumenetluse korras või avalik-õigusliku nõudeavalduse aluseks olnud kohustuse sissenõudmist haldusmenetluses.

(3) Kui pärast tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmist käesoleva paragrahvi alusel jätkub samas asjas menetlus muus menetlusliigis kui lühimenetluses, lisatakse tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus süüdistusaktile, kui sama nõuet ei ole esitatud juba tsiviil- või halduskohtumenetluse korras ja haldusorgan ei ole avalik-õiguslikus nõudeavalduses esitatud nõuet haldusaktiga lahendanud.“;

99) paragrahvi 236 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

100) paragrahvi 237 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;

101) paragrahvi 238 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohus teeb nõupidamistoas ühe järgmistest lahenditest:

1) mõistab süüdistatava kohtuotsusega süüdi või õigeks;

2) lõpetab määrusega kriminaalmenetluse, kui ilmnevad käesoleva seadustiku § 199 lõike 1 punktides 2–6 loetletud alused;

3) tagastab kriminaaltoimiku prokuratuurile ja suunab määrusega süüdistusakti üldmenetluses kohtu alla andmise otsustamiseks jagamisele, kui puuduvad lühimenetluse kohaldamise alused või kohus ei nõustu kriminaalasja lahendamise ja lühimenetluses.“;

102) paragrahvi 238 täiendatakse lõigetega 3 ja 4 järgmises sõnastuses:

„(3) Suunates süüdistusakti üldmenetluses kohtu alla andmise otsustamiseks jagamisele, märgib kohus määruses, kas süüdistatavale kohaldatud tõkend jääb kuni kohtu alla andmise otsustamiseni kehtima või tühistatakse.

(4) Määrus, millega kohus lõpetab kriminaalmenetluse, on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

103) paragrahvi 239 lõike 2 punkti 1 sõnastusest jäetakse välja tekstiosad „118, “ ja „§ 200 lõike 2 punktis 5, § 214 lõike 2 punktis 3,“;

104) paragrahvi 244¹ täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus takistaks oluliselt kriminaalasja kiiret lahendamist ja prokuratuuri hinnangul on kannatanu võimeline oma huve kaitsma muus menetluses, võib prokuratuur tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse kannatanule tagastada. Käesoleva lõike alusel tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmise määrus ei ole vaidlustatav.“;

105) paragrahvi 244¹ lõikest 4 jäetakse välja tekstiosa „tsiviilkohtumenetluse“;

106) paragrahvi 245 lõike 1 punktist 1 jäetakse välja tekstiosa „ja koht“;

107) paragrahvi 245¹ lg 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohtuliku eelmenetluse läbiviimisel juhendatakse käesoleva seadustiku paragrahvidest 257² – 262, arvestades kokkuleppemenetluse erisusi.“;

108) paragrahvi 246 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

109) paragrahvi 248 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Määrus, millega kohus lõpetab kriminaalmenetluse, on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

110) paragrahvi 248 lõike 1 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„5) põhiosata kohtuotsuse süüdistatava süüdimõistmise ja talle kokkuleppekohase karistuse mõistmise kohta.“;

111) paragrahv 249 tunnistatakse kehtetuks;

112) paragrahvi 253 tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Määrus, millega kohus lõpetab kriminaalmenetluse, on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

113) paragrahvi 254 lõike 2 punktist 2 jäetakse välja tekstiosa „ja koht“;

114) paragrahvi 256¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui isik on kahtlustatav teise astme kuriteos, mille tõendamiseseme asjaolud on selged ja mille kohta on kogutud kõik vajalikud tõendid, võib prokuratuur kohtult taotleda kriminaalasja lahendamist kiirmenetluses. Taotlus esitatakse 48 tunni jooksul alates isiku kahtlustatavana ülekuulamisest kahtlustatavana kinnipidamisest, olenemata kuriteo toimepanemise ajast.“;

115) paragrahvi 257 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kuni esimese kaitseakti kohtule esitamiseni võib prokuratuur süüdistusaktis teha parandusi, saates kohtule, süüdistatavale ja kaitsjale parandatud süüdistusakti, või süüdistusakti tagasi võtta. Kui kohus on süüdistatava kohtu alla andnud, kohaldatakse süüdistusakti muutmisele käesoleva seadustiku §-i 268.“;

116) paragrahv 257¹ tunnistatakse kehtetuks.

117) seadustikku täiendatakse paragrahvi 257² järgmises sõnastuses:

„§ 257². Kohtuliku eelmenetluse läbiviimine

(1) Kohtulikus eelmenetluses otsustab kohus süüdistatava kohtu alla andmise, tõkendi või muude menetlust tagavate meetmete kohaldamise ja tsiviilhagi menetlusse võtmise, lahendab kohtuliku arutamise korralduslikud küsimused ja poolte taotlused ning planeerib kohtuliku arutamise.

(2) Eelmenetluses võib kohus:

1) nõuda pooltelt eelmenetluses lahendatavates küsimustes kirjalikke seisukohti, andes nende esitamiseks vajaduse korral tähtaja ja kehtestades vajaduse korral mahupiirangu;

2) määrata, mis ajaks ja mil viisil peab pool teistele kohtumenetluse pooltele tutvumiseks esitama tõendid, mida neile varem tutvustatud ei ole;

3) pidada eelistungeid, küsitleda kohtumenetluse pooli ja vastu võtta tõendeid, sealhulgas korraldada tunnistaja riskküsitlust, eelmenetluse küsimuste lahendamiseks.

(3) Kohus planeerib koostöös kohtumenetluse pooltega kohtuliku arutamise sellisel viisil, mis aitab vältida tarbetut ajakulu, isikute korduvat kohtusse kutsumist ja kohtuistungit edasilükkamist.

(4) Kui kohtule on esitatud taotlus mõni tõend lubamatuks tunnistada või tunnistada mingid asjaolud omaks võetuks, tuleb see taotlus lahendada eelmenetluses. Eelmenetluse küsimused tuleb lahendada selliselt, et kohtule ei saaks teatavaks kriminaalasjas lubamatu tõendi sisu.

(5) Kui kohus eelistungit ei pea, tuleb pooltele tagada muu võimalus eelmenetluses lahendatava küsimuse kohta seisukohta avaldada.“;

116) paragrahvi 258 lõike 1 punktid 2, 2¹ ja 4 ning lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

117) paragrahvi 259 lõiked 3 ja 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Vajaduse korral võib eelistungile kutsuda teisi isikuid. Kui eelistung korraldatakse tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse menetlusse võtmise otsustamiseks või tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbivaatamise ettevalmistamiseks, kutsutakse eelistungile ka kannatanu ja tsiviilkostja või nende esindajad.

(4) Eelistung protokollitakse.“;

118) paragrahvi 259 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;

119) paragrahvi 261 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Kui eelmenetluses lahendatava küsimuse lahendamiseks on vajalik tõendite esitamine ja uurimine, tehakse seda käesoleva seadustiku §-de 286–296² kohaselt.“;

120) paragrahvi 261 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

121) paragrahvi 262 pealkirjas asendatakse sõna „eelistungil“ sõnaga „eelmenetluses“;

122) paragrahvi 262 lõike 1 sissejuhatavas lauseosas asendatakse sõna „Eelistungil“ sõnaga „Eelmenetluses“;

123) paragrahvi 262 lõike 1 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) kriminaalmenetluse osaliseks või täielikuks lõpetamiseks käesoleva seadustiku § 199 lõike 1 punktides 2–6 ja §-des 201–203¹ loetletud juhtudel;“;

124) paragrahvi 262 lõiget 1 täiendatakse punktiga 6 järgmises sõnastuses:

„6) asjaolude omaks võetuks tunnistamise kohta.“;

125) paragrahvi 262 täiendatakse lõigetega 3–5 järgmises sõnastuses:

„(3) Kui kohus võtab vastu omaksvõtu, märgitakse määruses, millised asjaolud tunnistatakse omaks võetuks. Omaksvõtu vastuvõtmist või tagasilükkamist ei pea põhjendama.

(4) Kui kohus tunnistab eelmenetluses tõendi lubamatuks, on tõendit esitada soovinud poolel õigus esitada sama asjaolu kohta muid tõendeid. Pool teeb tõendi teistele kohtumenetluse pooltele esimesel võimalusel kättesaadavaks.

(5) Kui kohus leiab eelmenetluses, et süüdistusaktis kirjeldatud tegu ei vasta ühelegi süüteo koosseisule, võib kohus eelmenetluses teha osaotsuse, millega mõistab süüdistatava selle teo toimepanemises õigeks.“;

126) paragrahvi 263 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) süüdistatava nimi, isikukood või selle puudumisel sünniaeg;“;

127) paragrahvi 263 täiendatakse punktiga 7¹ järgmises sõnastuses:

„7¹) faktilised asjaolud, mille kohus on tunnistanud omaks võetuks;“;

128) paragrahvi 263¹ täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse võib kohus jätta läbi vaatamata lisaks käesoleva seadustiku § 296² lõikes 1 nimetatud alustele ka põhjusel, et see oma mahukuse või

keerukuse tõttu takistaks kriminaalasja kiiret lahendamist, kui kohtu hinnangul on kannatanu võimeline enda huviseid kaitsma muus menetluses.

(1²) Määruse peale, millega kohus jätab tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata, võib kannatanu esitada määruskaebuse. Määruskaebuse lahendamisel tehtud ringkonnakohtu määrus ei ole vaidlustatav.“;

129) paragrahvi 267 täiendatakse lõikega 9 järgmises sõnastuses:

„(9) Kohtumääruse, millega isikule kohaldatakse aresti või teda trahvitakse, võib isik vaidlustada määruskaebuse korras.“;

130) paragrahvi 268 täiendatakse lõigetega 7 ja 8 järgmises sõnastuses:

„(7) Kui kohus pärast kõikide prokuratuuri tõendite uurimist leiab, et ei ole tuvastatud kuriteosündmust ega kuritegu või ilmselgelt ei ole tõendatud, et kuriteo on toime pannud süüdistatav, võib kohus pärast poolte seisukoha ärakuulamist selle kuriteo osas kohtulikku arutamist mitte jätkata ja süüdistatava osaotsusega õigeks mõista. Edasise arutamisetähtaegaks mõistmise taotluse rahuldamata jätmist ei pea põhjendama.

(8) Prokuratuur võib igal ajal süüdistusest osaliselt või täielikult loobuda. Süüdistuses, millest prokuratuur loobub, kohtulikku arutamist ei jätkata ning kohus teeb osaotsuse, millega mõistab süüdistatava loobunud süüdistuses õigeks.“;

131) paragrahvi 269 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kriminaalasja võib erandlikult arutada süüdistatava osavõtuta, kui kohtuistungil on süüdistatava kaitsja ja kohus leiab, et asja arutamine süüdistatava kohalviibimiseta on võimalik ega ole vastuolus avalike huvidega ning:

1) süüdistatav on eemaldatud istungisaalist käesoleva seadustiku § 267 lõikes 1 sätestatud alusel ja korras;

2) on küllaldane alus arvata, et süüdistatav hoidub kohtusse ilmumisest kõrvale ja tema leidmiseks on tehtud mõistlikke pingutusi;

3) süüdistatav on end tahtlikult viinud seisundisse, mis välistab tema osavõtu kohtulikust arutamisest;

4) süüdistatav on esitanud kohtule põhjendatud taotluse arutada asja tema osavõtuta;

5) süüdistatav on juriidiline isik, kelle pädev organ ei ole kriminaalmenetlusest kõrvalehoidmise eesmärgil juhatare liiget või liikmeid valinud või kelle juhatare liikme asukohta Eesti Vabariigis ei suudeta tuvastada, kui tema kohtusse kutsumiseks on tehtud mõistlikke pingutusi;

6) kohtuistungil ajast ja kohast teavitatud süüdistatav on vähemalt teist korda jätnud istungile ilmumata ega ole esitanud kohtule mõjuvat põhjust istungi edasilükkamiseks.“;

132) paragrahvi 269 lõikes 2¹ asendatakse tekstiosa „punktis 5“ tekstiosaga „punktis 4“;

133) paragrahvi 269 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Kui kohus arutab kriminaalasja süüdistatava osavõtuta käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 6 sätestatud alusel, peab kohus süüdistatavale tema taotlusel andma võimaluse tema osavõtuta tehtud toimingute täiendamiseks, kui süüdistatav tõendab, et tal oli kohtust puudumiseks ja puudumisest kohtule ette teatamata jätmiseks mõjuv põhjus, ning toimingute täiendamine on vajalik õiglase menetluse tagamiseks.“;

134) paragrahvi 274 täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

„(7) Kohtumäärus, millega kriminaalmenetlus lõpetatakse, on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

135) paragrahvi 274¹ täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Kohtumenetluse kiirendamise taotluse läbivaatamisel tehtud määrus on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

136) paragrahvi 274² täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Määrus, millega kriminaalmenetlus lõpetatakse menetluse mõistliku aja möödumise tõttu või keeldutakse sellel alusel menetluse lõpetamisest, on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

137) paragrahvi 275 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

„(6) Tõkendi kohaldamise, muutmise, või tühistamise peale võib prokuratuur, süüdistatav või kaitsja esitada määruskaebuse.“;

138) paragrahv 276 tunnistatakse kehtetuks;

139) paragrahvi 286¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohus võtab vastu ainult sellise tõendi ja korraldab sellise tõendi kogumise, mis on lubatav ja millel on kriminaalasjas tähtsust.“;

140) paragrahvi 286¹ lõiget 2 täiendatakse punktiga 3¹ järgmises sõnastuses:

„5) kohus on tunnistanud asjaolu, mille tõendamiseks tõendit esitada soovitakse, omaks võetuks või üldtuntuks.“;

141) paragrahvi 286¹ täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Taotlus tõend lubamatuks tunnistada on lubatud esitada üksnes juhul, kui pool ei saanud taotlust mõjuval põhjusel varem esitada.“;

142) paragrahvi 286¹ täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Kohus lahendab tõendi lubatavuse küsimuse võimalikult kohe pärast sellekohase vaidluse tekkimist selliselt, et lubamatu tõendi sisu ei saaks kohtule teatavaks. Kui kohus otsustab tõendi lubamatuks tunnistada, seda kohtuistungil ei uurita ja kohtutoimikusse ei võeta.“;

143) seadustikku täiendatakse §-ga 286³ järgmises sõnastuses:

„§ 286³. Omaks võetud asjaolude esitamine

(1) Kohtulikus eelmenetluses omaks võetuks tunnistatud asjaolud avaldab nendele asjaoludele tuginev pool kohtuistungil asjakohases osas ja otstarbekal viisil kohtumäärusest, millega asjaolud omaks võetuks tunnistati. Kui kohus leiab, et see ei riku kohtuistungi avalikkuse põhimõtet, võib omaks võetud asjaolud jätta avaldamata.

(2) Kui pool taotleb asjaolu tuvastamist omaksvõtu alusel kohtuistungil, esitab ta kohtule käesoleva seadustiku § 60 lõikes 4 nimetatud kirjaliku avalduse, milles omaksvõtt sisaldub. Suuliselt kohtuistungil esitatud ja protokollis kantud omaksvõtu kohta ei ole eraldi avaldust vaja esitada.

(3) Kohus võib enne asjaolude omaks võetuks tunnistamise taotluse lahendamist küsitleda omaksvõtuga seotud kohtumenetluse pooli, et teha kindlaks, kas nad saavad aru omaksvõtu menetluslikust tähendusest ja kas omaksvõtt on vabatahtlik.

(4) Kui kohus kohtuliku uurimise käigus leiab, et asjaolu, mis oli varem tunnistatud omaks võetuks, ilmselgelt ei saa esineda, lükkab kohus omaksvõtu tagasi ning annab pooltele võimaluse selle asjaolu kohta tõendeid esitada.

(5) Omaksvõtust võib pool taganeda üksnes teiste kohtumenetluse poolte ja kohtu nõusolekul või juhul, kui taganev pool tõendab, et omaks võetud asjaolu ei esine ja pool ei saanud mõjuval põhjusel tõendeid selle kohta varem esitada.“;

144) paragrahvi 288 lõike 1 teine lause tunnistatakse kehtetuks;

145) paragrahvi 288 täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui lisaks prokuratuurile on sama tunnistaja kutsumist taotlenud ka teine kohtumenetluse pool, on tunnistaja esmasküsiteljaks teistsuguse kokkuleppe puudumisel prokurör. Muul juhul, kui sama tunnistaja kutsumist on taotlenud mitu kohtumenetluse poolt ja pooled esmasküsitlemise õiguses kokkuleppele ei jõua, määrab esmasküsitelja kohus.

(1²) Kui kohtumenetluse poolel on kohtumenetluses kaitsja või esindaja, viib risküsitluse läbi tema. Kannatanu, tsiviilkostja, kolmas isik ja süüdistatav võivad esitada tunnistajale küsimusi pärast oma kaitsjat või esindajat kohtu loal, kui taotluse rahuldamata jätmine kahjustaks oluliselt kohtumenetluse poole huve.“;

146) paragrahvi 288 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Esmasküsitlusel ei või kohtu loata esitada suunavaid küsimusi. Esmasküsitlusele järgneb teisesküsitlus ülejäänud kohtumenetluse pooltelt.“;

147) paragrahvi 288 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Poolte vahel teistsuguse kokkuleppe puudumise korral on teisesküsitlemise järjekord järgmine:

1) prokuratuuri tunnistajaid küsitleb esimesena kannatanu, seejärel kaitsja, tsiviilkostja ja kolmas isik;

2) kaitse tunnistajaid küsitlevad esimesena ülejäänud kaitsjad, seejärel prokurör, kannatanu, tsiviilkostja ja kolmas isik;

3) kannatanu tunnistajaid küsitlevad esimesena ülejäänud kannatanud, seejärel prokurör, kaitsja, tsiviilkostja ja kolmas isik;

4) tsiviilkostja tunnistajaid küsitlevad esimesena ülejäänud tsiviilkostjad, seejärel kaitsja, kolmas isik, kannatanu ja prokurör;

5) kolmanda isiku tunnistajaid küsitlevad esimesena ülejäänud kolmandad isikud, seejärel tsiviilkostja, kaitsja, prokurör ja kannatanu.“;

148) paragrahvi 288 täiendatakse lõikega 4¹ järgmises sõnastuses:

„(4¹) Kohus võib lubada risküsitlust läbi viia mitmes osas, kui see on otstarbekas, ja anda kohtumenetluse poolele täiendava võimaluse tunnistajat risküsitluse käigus küsitleda, kui selleta saaksid oluliselt kahjustada kohtumenetluse poole huvid.“;

149) paragrahvi 288 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Kohtul on õigus kriminaalmenetluse asjaolude kohta küsitleda tunnistajat pärast seda, kui pooled on tunnistajat küsitlenud.“;

150) paragrahvi 288 lõike 9 punktist 2 jäetakse välja tekstiosa „ning küsitleda tunnistajat nende autentsuse, päritolu ja omavaheliste seoste kohta“;

151) paragrahvi 288 lõiget 9 täiendatakse punktiga 2¹ järgmises sõnastuses:
„2¹) näidata kohtu poolt vastu võetud asitõendeid ja dokumente ning esitada tunnistajale nende kohta küsimusi;“;

152) paragrahvi 288 lõige 10 tunnistatakse kehtetuks;

153) paragrahv 288² tunnistatakse kehtetuks;

154) paragrahvi 289 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(1) Ristküsitlusel antud ütluste usaldusvääruse kontrollimiseks võib pool ristküsitluse käigus küsitleda tunnistajat tema varasemate samu asjaolusid puudutavate väidete kohta ning avaldada asjakohases ulatuses tunnistaja varasemaid väiteid sisaldavaid dokumente ja andmekandjaid.“;

155) paragrahvi 289 lõiked 2 ja 3 tunnistatakse kehtetuks;

156) paragrahvi 289 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(4) Ristküsitlusel antud ütluste usaldusvääruse kontrollimiseks võib üle kuulata isiku, kellele tunnistaja on varem esitanud väite, mis puudutab asjaolusid, mille kohta tunnistaja ristküsitlusel ütlusi andis.“;

157) paragrahvi 289 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:
„(5) Tunnistaja ütluste usaldusvääruse kinnitamiseks võib tema varasemaid väiteid avaldada siis, kui vastaspool on ütluste usaldusvääruse kahtluse alla seadnud.“;

158) paragrahvi 289¹ täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:
„(3) Kui tunnistaja keeldub ristküsitluse käigus kohtumenetluse poole küsimusele vastamast, välja arvatud käesoleva seadustiku § 288 lõikes 5 ettenähtud juhul, võib kohus kohtumenetluse poole taotlusel ristküsitluse käigus käesoleva seadustiku § 291 lõikes 3 sätestatud tingimusi silmas pidades tõendamiseseme asjaolude tõendamiseks vastu võtta tunnistaja varasemad ütlused selle kohta, millele tunnistaja keeldus vastamast.“;

159) paragrahv 290¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„§ 290¹. Alaealise, psüühikahäirega või puudega tunnistaja ütluste vastuvõtmise erisused

(1) Kohus võib kohtumenetluse poole taotlusel jätta tunnistaja kohtusse kutsumata ja lubada tõendina esitada tunnistaja poolt kohtueelses menetluses antud ütlusi, kui need on videosalvestatud ning kaitsjal on olnud võimalus esitada tunnistajale kohtueelses menetluses küsimusi tõendamiseseme asjaolude kohta, kui:

- 1) tunnistaja on noorem kui kümneaastane ja korduv ülekuulamine võib mõjuda kahjulikult tema psüühikale;
- 2) tunnistaja on noorem kui neljateistaastane ja ülekuulamine on seotud perevägivalga või seksuaalse väärkohtlemisega;
- 3) tunnistaja on kohtus ütluste andmist takistava kõne-, meele- või vaimupuudega või psüühikahäiretega.

(2) Kui kohus leiab pärast käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tõendi uurimist, et tunnistajat on vaja täiendavate asjaolude kohta küsitleda, võib ta küsitleda tunnistajat omal algatusel või kohtumenetluse poolte koostatud kirjalike küsimuste alusel.“;

160) paragrahvi 293 lõiget 1 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Süüdistatavat küsitleb esimesena kaitsja, kui pooled ei ole teisiti kokku leppinud.“;

161) paragrahvi 293 lõiked 3 ja 4 tunnistatakse kehtetuks;

162) paragrahvi 296 lõike 3 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kui kohus võtab lõikes 1 nimetatud tõendi vastu, avaldab tõendi esitanud kohtumenetluse pool selle asjakohases ulatuses viisil, mis arvestab konkreetse tõendi olemust ning selle kasutamise eesmärki.“;

163) paragrahvi 296 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Kui pool avaldab tõendeid viisil või mahus, mis on tõendi olemust ja selle avaldamise eesmärki arvestades selgelt ebaotstarbekas ja üleliia ajamahukas, võib kohus määrata, kuidas tõend avaldatakse.“;

164) paragrahvi 297 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohus võib kohtumenetluse poole taotlusel või pärast kohtumenetluse poolte esitatud tõendite uurimise lõpetamist omal algatusel määrata täiendavate tõendite kogumise.“;

165) paragrahvi 297 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel dokumente, asitõendeid ja andmeid nõudes määrab kohus tõendi esitamise selliselt, et tõend laekuks otse selle kogumist taotlenud poole kätte. Kohtu algatusel kogutud tõendi teeb kohus viivitamata kohtumenetluse pooltele tutvumiseks kättesaadavaks. Prokuratuuri taotlusel kogutud tõendi teeb prokuratuur viivitamata tutvumiseks kättesaadavaks teistele kohtumenetluse pooltele olenemata sellest, kas prokuratuur tõendit kohtule esitada kavatseb.“;

166) paragrahvi 298 täiendatakse lõigetega 4 ja 5 järgmises sõnastuses:

„(4) Kohtuvaidluse korraldamiseks võib kohus kohtuvaidluse eel tõstatada kohtuvaidluses käsitlemiseks küsimusi, määrata kohtukõnedele mõistliku ajapiirangu ning määrata, kas ja millises mahus võivad kohtumenetluse pooled esitada kirjalikke seisukohti.“;

(5) Kui kohus on otsustanud kohtuvaidluse eel lubada pooltel esitada kirjalikke seisukohti, määrab kohus seisukohtade esitamiseks mõistliku tähtaja, mis võimaldab vastaspoolel enne kohtuvaidlust seisukohtadega tutvuda.“;

167) paragrahvi 299 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „kannatanu, tsiviilkostja“ tekstiosaga „, kolmas isik“;

168) paragrahvi 300 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohus võib kohtukõne katkestada, kui selles käsitletakse kriminaalasjaväliseid asjaolusid.“;

169) paragrahv 301 tunnistatakse kehtetuks;

170) paragrahvi 305 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtuotsuse tegemise ajal võivad nõupidamistoas viibida kriminaalasja arutanud kohtukoosseis, kohtuotsust vormistav kohtuametnik ning samas kohtus juriidilise hariduse omandamise või kohtuniku täiendõppe raames viibiv isik, kelle erapooletuses ei ole alust kahelda.“;

171) paragrahvi 305¹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohus võib vastu võetud süüstava tõendi kohtuotsuse tegemisel lubamatuks tunnistada, kui tõend on saadud süüdistatava põhiõiguste raske rikkumise tulemusel ja tõendi lubamatuse aluseks olev asjaolu ilmnes alles kohtuotsuse tegemisel. Kui kohus tunnistab juba vastu võetud tõendi kohtuotsuse tegemisel lubamatuks, uuendab kohus kohtuliku uurimise ja annab poolele võimaluse lubamatuks tunnistatud tõendi asemel muid tõendeid esitada.“;

172) paragrahvi 306 lõike 1 punktis 1 asendatakse sõna „süüstatakse“ sõnaga „süüdistatakse“;

173) paragrahvi 306 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

„(6) Kohtuotsuses vigade parandamise määrus on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

174) paragrahvi 311 lõike 1 punktist 2 jäetakse välja tekstiosa „ja koht“;

175) paragrahvi 311 lõike 1 punktid 3 ja 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) otsuse teinud kohtu nimetus ja kohtukoosseis ning prokuröri ja kaitsja nimed;

4) süüdistatava nimi ja isikukood või selle puudumisel sünniaeg;“;

176) paragrahvi 311 lõike 1 punkt 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„6) teod, mille toimepanemises süüdistatuna oli süüdistatav kohtu all, ning süüdistuse karistusõiguslik kvalifikatsioon.“;

177) paragrahvi 312 lõike 1 punkti 3 täiendatakse pärast tekstiosa „on tunnistanud“ tekstiosaga „omaks võetuks või“;

178) paragrahvi 312 lõike 1 punkti 6 täiendatakse pärast tekstiosa „süüdistuse“ tekstiosaga „kvalifikatsiooni“;

179) paragrahvi 315¹ pealkirjas ja lõikes 1 asendatakse sõna „avaldamine“ sõnaga „avalikustamine“ vastavas käändes, sõnad „kohtu veebilehel“ sõnadega „Riigi Teatajas“ ja sõna „veebilehelt“ sõnadega „Riigi Teatajast“;

180) paragrahvi 318 lõike 3 punkti 2 täiendatakse pärast tekstiosa „esitanud prokuratuur“ tekstiosaga „, või juhul, kui maakohus on kuriteo kvalifitseerinud või teo eest karistuse mõistnud vastuolus seadusega“;

181) paragrahvi 319 täiendatakse lõikega 8 järgmises sõnastuses:

„(8) Apellatsiooni läbi vaatamata jätmise määruse peale võib appellatsiooni esitaja esitada määruskaebuse.“;

182) paragrahvi 321 täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

„(7) Apellant võib appellatsioonis tugineda maakohtus aset leidnud menetlusõiguse rikkumisele üksnes juhul, kui ta esitas maakohtule rikkumise kohta õigeaegselt vastuväite või kui ta ei saanud

vastuväidet esitada temast mitteoleneval mõjuval põhjusel. Tuginemist käesoleva seadustiku § 339 lõikes 1 sätestatud kriminaalmenetlusõiguse olulistele rikkumistele ei piirata.“;

183) paragrahvi 326 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Määruse peale, millega apellatsioon jäetakse läbi vaatamata, võib apellant esitada määruskaebuse.“;

184) paragrahvi 328 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud määrus on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

185) paragrahvi 334 lõike 1 punkti 4 lõpus asendatakse punkt semikooloniga ning sama lõiget täiendatakse punktiga 6 järgmises sõnastuses:

„6) on küllaldane alus arvata, et süüdistatav, kellele ei ole õnnestunud hoolimata mõistlikest pingutustest apellatsiooni või kohtukutset kätte anda, hoidub kohtumenetlusest kõrvale.“

186) paragrahvi 334 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

187) paragrahvi 336 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohus võib kohtukõnedele määrata mõistliku ajapiirangu, sekkuda kõnesse ja küsida kõnelejalts küsimusi ning katkestada kohtukõne, kui väljutakse apellatsiooni piirest.“;

188) paragrahvi 337 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud määrused on vaidlustatavad määruskaebuse korras.“;

189) paragrahvi 338 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „viga tõendite hindamisel“;

190) paragrahvi 338 punkt 4 tunnistatakse kehtetuks;

191) paragrahvi 341 lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „või 11“;

192) paragrahvi 346 punkti 2 täiendatakse pärast tekstiosa „nimetatud juhul“ tekstiosaga „, pidades silmas §-s 15¹ sätestatut“;

193) paragrahvi 349 lõikes 5 asendatakse sõna „avaldamisest“ sõnaga „avalikustamisest“ ja sõna „avaldama“ sõnaga „avalikustama“ vastavas vormis ning selle lõike viimane lause tunnistatakse kehtetuks;

194) paragrahvi 360 lõikes 4 asendatakse sõna „avaldatakse“ sõnaga „avalikustatakse“;

195) paragrahvi 383 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Määruskaebusega võib vaidlustada kohtueelses menetluses, esimese ja teise astme kohtumenetluses ning täitemenetluses tehtud kohtumääruse, kui selle määruse vaidlustamine määruskaebuse korras on käesolevas seadustikus ette nähtud.“;

196) paragrahvi 384 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui käesolev seadustik ei sätesta teisiti, on maakohtu määruse peale määruskaebuse esitamise õigus kohtumenetluse pooltel, samuti menetlusvälisel isikul, kui kohtumäärusega on piiratud tema õigusi või seaduslikke huve.“;

197) paragrahv 385 tunnistatakse kehtetuks;

198) paragrahvi 387 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Määruskaebus esitatakse 15 päeva jooksul alates päevast, mil isik sai vaidlustatavast kohtumäärusest teada või pidi teada saama, vaidlustatava kohtumääruse teinud kohtule, kui käesoleva paragrahvi lõigetes 2 - 2² ei ole sätestatud teisiti.“;

199) paragrahvi 387 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Määruse peale, millega kohus lõpetas kriminaalmenetluse, võib määruskaebuse esitada 30 päeva jooksul.“;

200) paragrahvi 387 lõike 2 sissejuhatavas lauseosas asendatakse tekstiosa „jälitustoiminguks loa andmise“ tekstiosaga „kriminaalmenetluse lõpetamise“, ning tekstiosa „kümne päeva jooksul alates päevast, millal isik sai vaidlustatavast kohtumäärusest teada või pidi teada saama“ jäetakse välja;

201) paragrahvi 387 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Määruskaebuse esitamise tähtaega arvestatakse alates päevast, mil määruskaebuse esitajale oli kättesaadav käesoleva seadustiku § 145 lõike 3 punktides 1 – 8 märgitud andmeid sisaldav kohtumäärus.“;

202) paragrahvi 387 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Kui määruskaebuse esitamise õigusest on enne määruskaebuse esitamise tähtaja möödumist loobunud kõik määruskaebuse esitamise õigust omavad isikud, ei saa kohtumäärust enam määruskaebuse korras vaidlustada.“;

203) paragrahvi 390 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Ringkonnakohus vaatab määruskaebuse läbi selle saamisest alates 30 päeva jooksul.“;

204) paragrahvi 390 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Kui ringkonnakohus ei pea kohtuistungil korraldamist vajalikuks, vaadatakse määruskaebus läbi kirjalikus menetluses. Menetlusosalisel on õigus nõuda kohtuistungil pidamist vahistamise ja vahistamisest keeldumise, vahistamise tähtaja pikendamise või sellest keeldumise, väljaandmisvahistamise, isiku raviasutusse sundpaigutamise, vara arestimise, posti- või telegraafisaadetise arestimise ja ametist kõrvaldamise määruse peale esitatud määruskaebuse läbivaatamiseks.“;

205) paragrahvi 390 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kui määruskaebust vaadatakse läbi kohtuistungil, kutsutakse ringkonnakohtusse määruskaebuse esitaja, tema kaitsja või esindaja ja prokurör. Nimetatud isikute ilmumata jäämine ei takista määruskaebuse läbivaatamist.“;

206) paragrahvi 390 lõikes 5 asendatakse tekstiosa „lõikes 4“ tekstiosaga „lõikes 3“;

207) seadustikku täiendatakse paragrahvi 390¹ järgmises sõnastuses:

„§ 390¹. Eeluurimiskohtuniku määruse vaidlustamise erisused

(1) Kui kriminaalasjas on tehtud kohtu alla andmise määrus ja selles kriminaalasjas on käesoleva seadustiku § 126¹⁶ lõike 1 või § 231 lõike 5 alusel eeluurimiskohtuniku määruse peale määruskaebuse esitanud isik kohtumenetluse pooleks, jäetakse määruskaebus läbi vaatamata ning kaebus edastatakse lahendamiseks kohtule, kelle menetluses on kriminaalasi.

(2) Kui ringkonnakohus on käesoleva seadustiku § 126¹⁶ lõike 1 või § 231 lõike 5 alusel kohtumenetluse poole poolt eeluurimiskohtuniku määruse peale esitatud määruskaebuse kohta teinud lahendi, mis ei ole kohtu alla andmise määruse tegemise ajaks jõustunud, siis lahend ei jõustu ja kaebus edastatakse lahendamiseks kohtule, kelle menetluses on kriminaalasi.“

208) paragrahvi 395¹ täiendatakse lõikega 9 järgmises sõnastuses:

„(9) Määrus, millega lahendatakse taotlus psühhiaatrilise sundravi kohaldamise menetlusele allutatud isiku vahistamiseks, on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

209) paragrahvi 402 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Määrus, millega kohus lõpetab kriminaalmenetluse, on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

210) paragrahvi 402¹ täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Psühhiaatrilise sundravi kohaldamise muutmise määrus on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

211) paragrahvi 403 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

„(6) Määrus, millega otsustatakse psühhiaatrilise sundravi kohaldamise lõpetamine, on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

212) paragrahvi 408¹ pealkirjast jäetakse välja sõna „Jõustunud“;

213) paragrahvi 408¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtuotsus ja kohtumäärus, millega menetlus lõpetatakse, avalikustatakse Riigi Teatajas, välja arvatud juhul, kui kriminaalasjas, milles kohtumäärus tehti, jätkub kohtueelne menetlus. Jõustumata kohtulahend avalikustatakse koos märkega, et avalikustatud on jõustumise ootel kohtulahend.“;

214) paragrahvi 408¹ täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kriminaalasi läbivaatamisel Riigikohtus tehtud kohtuotsus või -määrus, mis lõpetab kassatsiooni-, teistmis- või määruskaebemenetluse, avalikustatakse Riigi Teatajas kohtueelse menetluse jätkumisest olenemata, välja arvatud osas, milles see Riigikohtu hinnangul kahjustaks ülemäära kohtueelset menetlust.“;

215) paragrahvi 408¹ lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohtulahendis avalikustatakse süüdistatava nimi, registrikood või isikukood, isikukoodi puudumisel sünniaeg. Alaealise süüdistatava nimi ja isikukood või sünniaeg asendatakse tähemärkidega, välja arvatud juhul, kui avalikustatav kohtulahend on vähemalt kolmas, milles alaealine on kuriteos süüdi tunnistatud. Teiste isikute nimed ja muud isikuandmed asendab kohus tähemärkidega. Kohtulahendis ei avalikustata isiku elukohta. Riigi- või kohaliku omavalitsuse

asutuse, avalik-õigusliku juriidilise isiku või muu avaliku võimu kandja ja tema esindaja andmeid kohtulahendis ei varjata.“;

216) paragrahvi 408¹ täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Õigeksmõistetu taotlusel asendatakse avalikustatavas kohtuotsuses õigeksmõistetu nimi tähemärkidega ning ei avalikustata tema isikukoodi, sünniaega, registrikoodi, aadressi ega muid andmeid, mis võimaldavad isiku otseselt või kaudselt tuvastada.“;

217) paragrahvi 408¹ lõikes 3 asendatakse sõnad „initsiaalide või tähemärgiga“ sõnaga „tähemärkidega“;

218) paragrahvi 413 tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määrus on vaidlustatav määruskaebuse korras.“;

219) seadustiku 18. peatüki 2. jagu täiendatakse §-ga 421² järgmises sõnastuses:

„§ 421². Määruskaebeõigus

Käesolevas jaos nimetatud täitmiskohtuniku määruse peale võib prokuratuur, süüdimõistetu või muu menetlusosaline, kelle õigusi määrus puudutab, esitada määruskaebuse. Määruskaebuse lahendamisel tehtud ringkonnakohtu määrus ei ole vaidlustatav.“;

220) paragrahvi 424¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Karistuse kandmise asukoha järgse maakohtu täitmiskohtunik võib vangla taotlusel käesoleva seadustiku § 416 lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatud alustel ning § 416 lõikes 2 sätestatud ja karistuse eesmärke arvesse võttes oma määrusega vabastada süüdimõistetu edasisest karistuse kandmisest. Karistusest vabastamise taotluse lahendamisel kuulab täitmiskohtunik ära prokuratuuri seisukoha.“;

221) paragrahvi 432 lõige 3² tunnistatakse kehtetuks;

222) paragrahvi 432 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Määruse peale, millega täitmiskohtunik lahendab süüdimõistva otsuse täitmisega seoses tekkinud küsimused, võib prokuratuur ja muu menetlusosaline, keda määrus puudutab, esitada määruskaebuse.“;

223) paragrahvi 470 täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

„(7) Vara väljaandmise määruse peale võib vara omanik või valdaja esitada määruskaebuse.“;

224) paragrahvi 489¹¹ täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Isik, kelle õigusi tunnustatav otsus puudutab, võib kohtumääruse peale, millega otsustati välisriigi kohtuotsuse või muu asutuse otsuse tunnustamine ja täitmisele pööramine, esitada määruskaebuse.“;

225) paragrahvi 508³ täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

„(7) Kohtumääruse peale, millega otsustati Euroopa lähenemiskeelu kohaldamine, võib määruskaebuse esitada isik, kelle suhtes lähenemiskeeldu kohaldati, ja prokuratuur.“.

§ 2. Kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmise

Kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seadust täiendatakse paragrahvidega 2⁶ ja 2⁷ järgmises sõnastuses:

„§ 2⁶. Kaebeõiguse sätete kohaldamine pärast 2025. aasta 1. aprilli

(1) Enne 2025. aasta 1. aprilli esitatud määruskaebuse lahendamisel lähtutakse määruskaebeõiguse tuvastamisel määruskaebuse esitamise ajal kehtinud kriminaalmenetluse seadustiku sõnastusest.

(2) Kriminaalmenetluse seadustiku § 15 lõige 3 ega § 321 lõige 7 ei piira enne 2025. aasta 1. aprilli kohtumenetluses aset leidnud menetlusrikkumistele tuginemist.

§ 2⁷. Kohtu koosseisu sätete kohaldamine pärast 2025. aasta 1. aprilli

(1) Kohtunik ei ole kohustatud kriminaalasja üldkorras arutamisest taanduma kriminaalmenetluse seadustiku § 49 lg 1 punktis 2¹ nimetatud alusel, kui see kohtunik on kriminaalasjas eelistungi pidanud enne 2025. aasta 1. aprilli.

(2) Ringkonnakohtu koosseisule kohaldatakse kriminaalmenetluse seadustiku § 19 sõnastust, mis kehtis määruskaebuse või apellatsiooni ringkonnakohtus arutamisele määramise ajal.“;

§ 3. Riigilõivuseaduse muutmise

Riigilõivuseaduse § 22 lõike 1 punktis 15 asendatakse tekstiosa „§ 244¹“ tekstiosaga „§ 235², § 244¹ või § 263¹“.

§ 4. Riigi Teataja seaduse muutmise

Riigi Teataja seadust täiendatakse §-ga 2¹ järgmises sõnastuses:

„§ 2¹. Kohtuteabe avalikustamine

Riigi Teatajas tehakse kättesaadavaks kohtute avalikustatud kohtuotsuste avalikult teatavaks tegemise ajad, kohtulahendid ja kohtuistungite toimumise andmed kohtumenetluse seadustikes sätestatud korras ning kohtulahendite kokkuvõtted.“.

§ 5. Riigi õigusabi seaduse muutmise

Riigi õigusabi seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 6 lõike 2² sissejuhatavast lauseosast jäetakse välja tekstiosa „piiratud teovõimega“;

2) paragrahvi 6 lõike 2² punkti 1 täiendatakse pärast tekstiosa „eeldada, et“ tekstiosaga „piiratud teovõimega“;

3) paragrahvi 6 lõiget 2² täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) kannatanu olulised huvid ja õigused võivad advokaadi abita jääda kaitseta.“;

4) paragrahvi 10 lõiget 5 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Kriminaalmenetluse seadustiku § 41 lõikes 3 sätestatud juhul võib taotluse riigi õigusabi määramiseks esitada prokuratuur.“.

§ 6. Väärteomenetluse seadustiku muutmise

Väärteomenetluse seadustiku § 50² lõiget 3 täiendatakse pärast tekstiosa „lõigetes 5, 6 ja 7“ tekstiosaga „ning §-s 160⁵“.

§ 7. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2025. aasta 1. aprillil.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn 2024
Algatab Vabariigi Valitsus